

PANEVĖŽIO KRAŠTOTYROS MUZIEJUS

Biudžetinė įstaiga, Vasario 16-osios g. 23, LT-35185 Panevėžys,
tel. (8 45) 46 19 73, (8 45) 46 23 31, el. p. administracija@paneveziomuziejus.lt, www.paneveziomuziejus.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 190431446

Panevėžio miesto garbės piliečio vardo
suteikimo komisijai

2018-04-11 Nr. S-51

DĖL PANEVĖŽIO MIESTO GARBĖS PILIEČIO VARDŲ SUTEIKIMO KARININKUI JONUI VARIAKOJUI

Pažymint Lietuvos valstybės atkūrimo šimtmetį, prasminga prisiminti bei įamžinti žmones kurie kūrė, gynė ir įtvirtino Lietuvos Respubliką. Panevėžio mieste ir regione vykusiose nepriklausomybės kovose, Lietuvos kariuomenės organizavime ypač svarbus vaidmuo teko karininkui Jonui Variakojui (1892–1963). Jis krašto apsaugos ministro įsakymu 1918 m. gruodžio 29 d. paskirtas Panevėžio srities apsaugos viršininku pavedant organizuoti karių savanorių telkimą Panevėžio krašte ir suformuoti Panevėžio apsaugos būrį. 1919 m. sausio pirmomis dienomis pradėtas formuoti būrys, stumiamas žymiai gausesnių bolševikų jėgų, buvo priverstas atsitraukti į Kėdainius. Šiame mieste būrys buvo toliau komplektuojamas ir apmokomas, jo pagrindu 1919 m. kovo 22 d. įsteigtas Panevėžio atskirasis batalionas, kuris spalio 25 d. perorganizuotas į 4-ąjį pėstininkų pulką, vėliau pervadintą 4-uoju Lietuvos karaliaus Mindaugo pulku. Visus šiuos karinius junginius organizavo ir jiems vadovavo J. Variakojis. Pradėjęs tarnybą eiliniu savanoriu, 1919 m. jis gavo vyresniojo leitenanto, 1920 m. kapitono, 1923 m. majoro, 1925 m. pulkininko leitenanto karinius laipsnius.

J. Variakojui vadovaujant panevėžiečiai kovėsi su bolševikais prie Kėdainių, Šėtos, užėmė Ukmergę, 1919 m. gegužės 19 d. iš bolševikų išvadavo Panevėžį, dalyvavo karinėse operacijose prie Kupiškio, Aluksnės ir kitose vietovėse, prisidėjo nuo Daugpilio išvadavimo. 4-asis pėstininkų pulkas kovėsi su bermontininkais ties Šiauliais ir Meškuičiais, su lenkų kariuomene ties Jašiūnais, Skėteriais, Musininkais ir Širvintomis. Ypač svarbus vaidmuo J. Variakojui teko vykdant Panevėžio išvadavimo operaciją, jis buvo operacijos vadovo pavaduotoju.

Po nepriklausomybės kovų J. Variakojis tęsė tarnybą Lietuvos kariuomenėje, buvo III pėstininkų divizijos štabo viršininku, III karo apygardos štabo viršininku, ėjo divizijos ir karo apygardos vado pareigas. 1919–1930 m. buvo krašto apsaugos ministru. Už nuopelnus apdovanotas Vyties Kryžiaus 1-ojo ir 2-ojo laipsnio ordinais, Kryžiumi „Už Tėvynę“ (šis apdovanojimas vėliau pervadintas Vyties Kryžiumi), Lietuvos didžiojo kunigaikščio Gedimino 4-ojo laipsnio ordinu, Latvijos Lačplėsio 3-ojo laipsnio ordinu ir kitais apdovanojimais. Aukštesni vadai ir viršininkai J. Variakojį vertino kaip gilaus proto ir išsilavinimo žmogų, ramų, pastovų, malonų bet griežtą ir iniciatyvų karininką. Kolegos pripažino jo autoritetą, gerbė ir mėgo.

Atsižvelgiant į karininko Jono Variakojo indėlį organizuojant Lietuvos kariuomenę, karinius nuopelnus Nepriklausomybės kovose ir ypač išvaduojant Panevėžį iš bolševikų siūlome jam suteikti Panevėžio miesto garbės piliečio vardą.

Direktorius

Arūnas Astramskas